

Oog voor elkaar

Een verkennend onderzoek naar de ervaring van migrantenchristenen in Amersfoort

In opdracht van de ChristenUnie fractie in Amersfoort

Met medewerking van:

- Lucia Voogt, uitvoerder onderzoek
- Simone Kennedy, fractievoorzitter ChristenUnie Amersfoort
- Gert Hunink, raadslid ChristenUnie Amersfoort
- Inge van den Berge, uitvoerder onderzoek
- Emmaly Berghuis, uitvoerder onderzoek

21 februari 2018

Inleiding

Amersfoort is in de 21e eeuw een multiculturele stad geworden. Dat komt door de instroom van (arbeids)migranten en vluchtelingen uit alle werelddelen in de afgelopen decennia. Onderling contact is echter niet vanzelfsprekend. Het lijkt erop dat veel groepen op hun eigen eilandje blijven, inclusief autochtone Nederlanders.

Afgaand op de geluiden in de media en diverse onderzoeken, lijkt integratie in Nederland over het geheel genomen geen succes. De door sommigen gedroomde 'multiculturele samenleving' is volgens velen zelfs uitgedraaid op een mislukking. Toch is de samenleving onmiskenbaar multicultureel geworden. Deze 'verkleuring' draaien we niet meer terug. We moeten er dus iets mee. En als we een samenleving willen die 'inclusief' is en waarin iedereen mee doet en meetelt, moeten we hiervoor ons best gaan doen.

Een samenleving waarin iedereen welkom is vraagt om bruggenbouwers. Op macroniveau is een inclusieve samenleving niet af te dwingen. Zo'n samenleving komt alleen echt tot bloei op microniveau in de directe contacten om je heen. Dat kan bijvoorbeeld door gastvrijheid in de eigen buurt en wijk. Dan kan een inclusieve samenleving mogelijk het gevoel van veiligheid vergroten, uitsluiting tegengaan en de voedingsbodem voor radicalisering wegnemen.

Het omzien naar elkaar en het 'liefhebben van de vreemdeling' zijn centrale Bijbels thema's. In deze lijn zijn het juist christenen die voortrekkers mogen zijn en een voorbeeldfunctie mogen hebben in het bruggen bouwen. Weten christenen elkaar te vinden in de liefde voor dezelfde God, die culturele verschillen overstijgt? In deze lijn zou je verwachten dat kerken handvatten geven om de ontmoeting te faciliteren, elkaar op te bouwen en te steunen. Maar het is de vraag of dit in de praktijk ook zo ervaren wordt. Staan christenen van verschillende culturen open om elkaar te ontmoeten? Nemen 'autochtone' christenen hierin initiatief en spelen kerkstructuren hierin een faciliterende rol?

Atheïstische en christelijke kaaskoppen delen de Nederlandse taal en cultuur. Deze gezamenlijke cultuur en de Nederlandse taal vormen een brug over de kloof die er kan zijn tussen geloof en ongeloof. Maar er moeten heel veel meer kloven overbrugd worden tussen de verlichte Randstedelijke atheïst en de gebrekkig Nederlandssprekende orthodoxe moslim uit het Midden-Oosten.

Christenen met en zonder migratieachtergrond delen hun geloof. En een centraal element in dat geloof is de opdracht om de eenheid te zoeken. En er is slechts één kloof: de culturele. Als we die kunnen overbruggen is dat een mooie en haalbare uitdaging.

Hoewel er primair sprake is van een maatschappelijke uitdaging, is er ook een politieke verantwoordelijkheid om te werken aan een inclusieve samenleving. De ChristenUnie wordt hiertoe bovendien vanuit de Bijbel aangemoedigd.

De ChristenUnie fractie in Amersfoort wil een bijdrage leveren aan een bewustwordingsproces onder christenen om hen aan te moedigen om buiten hun eigen 'kerkelijke' kaders te denken en naar elkaar op zoek te gaan. De fractie van de ChristenUnie wil met een praktijkgericht verkennend onderzoek inzicht krijgen in de inclusiviteit van de Amersfoortse samenleving ten opzichte van mensen met een migratieachtergrond. Daarbij richt dit onderzoek zich op christenmigranten en hun

ervaringen met Nederland in het algemeen, maar ook specifiek met andere Nederlandse christenen. Dit verkennend onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van de volgende hoofd- en deelvragen:

Hoofdvraag

Hoe ervaren christenen met een migratieachtergrond hun positie in de multiculturele samenleving in Amersfoort?

Deelvragen

1. Welke culturele verschillen ervaren migrantenchristenen in Nederland?
2. Wat verstaan christenen met een migratieachtergrond onder integratie en wanneer is deze geslaagd?
3. Hoe gaan christenmigranten om met vooroordelen en discriminatie?
4. Hoe ervaren christenmigranten het contact met Nederlandse christenen?

Methode

Er is een lijst opgesteld van 21 migrantenkerken in Amersfoort. Vertegenwoordigers uit zes van deze kerken –onder meer afkomstig uit Indonesië, de Antillen, Suriname, Burkina Faso, Congo, Angola, China en Armenië – gingen in op een de uitnodiging voor een verkennend gesprek op 20 maart 2017. De thema's die hierin naar voren kwamen vormden de basis voor het semi-gestructureerde interview met vragen en stellingen om te bespreken tijdens de focusgroepen met kerkleden.

De focusgroepen vonden plaats op woensdag 21 en donderdag 22 juni. Er was een gespreksleider en een procesbewaker aanwezig en de gesprekken werden opgenomen. De focusgroep had een semi-gestructureerd interview met open en gesloten vragen en stellingen. Het interview was opgebouwd uit vier onderdelen die de deelvragen behelzen: cultuurverschillen, wat is integratie, discriminatie en het contact met Nederlandse christenen.

De voorgangers werden telefonisch en per mail gevraagd kerkleden aan te melden voor de focusgroep. Deelnemers werden gevraagd om een formulier met vragen over demografische gegevens in te vullen. In totaal zijn er veertien deelnemers uit zeven verschillende migrantenkerken aanwezig geweest bij de groepsinterviews. Twee op woensdag 21 juni en twaalf op donderdag 22 juni, waarvan twee personen halverwege weg moesten. De deelnemers bestonden uit negen mannen en vijf vrouwen. De meesten zijn tussen de 26 en 35 jaar oud. Grofweg de helft van de groep zijn 'jonge migranten' die minder dan vijf jaar in Nederland wonen. De andere helft woont hier langer dan twintig jaar. De meeste deelnemers zijn migranten van de eerste generatie. De landen van herkomst zijn: Curaçao, Rusland, China, Eritrea, Syrië en Indonesië. Acht van de veertien personen geeft aan op dit moment werk te hebben, twee personen niet en de rest volgt of een opleiding of is actief als vrijwilliger.

De vragen en stellingen stonden op flap-overs en werden gevraagd om door middel van post-its hun antwoord bij de vraag te plakken

Resultaten uit de interviews per deelvraag

1. Cultuurverschillen: Wat vind je typisch Nederlands? En wat zijn verschillen met eigen cultuur?

Op deze vraag kregen we hele verschillende antwoorden. Er is gekozen voor een brede open eerste vraag zodat het associatievermogen op gang werd geholpen. Mensen zochten vaak naar het 'goede' antwoord waarbij we als gespreksleiders meerdere malen hebben benadrukt dat elk antwoord goed is. We realiseerden ons als onderzoekers dat het misschien ook wel typisch Nederlands is om te verwachten dat mensen alles durven en kunnen zeggen.

Gewoonten en gebruiken

Opvallend was dat veel mensen als eerste typische Nederlands eten benoemden: kaas, pinda kaas, kroket, aardappelen, haring eten op straat en stampot. Vervolgens kwam ook duidelijk naar voren hoe wij als Nederlanders (geen) vorm geven aan gastvrijheid als het gaat om eten. 'Afgemeten zuinig eten, één koekje en om 18:00 uur eten. Een persoon vertelde dat hij rond etenstijd bij een vriendje aanbelde om te komen spelen maar werd weggestuurd omdat ze aan het eten waren. Dit was ondenkbaar in zijn eigen gezin want er werd altijd extra gekookt zodat anderen altijd konden aanschuiven. De Nederlandse combinatie van eten en gastvrijheid wordt door mensen uit verschillende culturen negatief ervaren.

Ruimtelijke ordening

Uit veel antwoorden kwam naar voren dat de mensen te spreken zijn over de inrichting van ons land. Trein, OV en fietsverbindingen zijn goed en mensen hebben bewondering voor onze aangelegde dijken. Iemand betreunde het wel dat alle straten en winkels na 18:00 uur leeg zijn.

Gedragskenmerken

Een gedragskenmerk dat sterk naar voren kwam in het typeren van Nederland was de omgang met 'tijd'. Afspraak is afspraak, strakke agenda en tijdschema's, je bent niet welkom zonder afspraak, Nederland is een regeltjesland enz. De vaak als Nederlands getypeerde directheid werd door de een geprezen (we zijn duidelijk zonder dat dit problemen oplevert) en door een ander kritisch bekeken (maar we zijn niet altijd eerlijk). In tegenstelling tot een confronterende manier van spreken wordt er in andere culturen zoals de Chinese, Indische, Eritrese en Russische veel waarde gehecht aan een introverte, bescheiden manier van met elkaar omgaan. Ook de kenmerken luidruchtig en oppervlakkig werden als typisch Nederlands genoemd. Positief vond men dat Nederlanders sterk zijn in het zoeken van (oog) contact en geïnteresseerd zijn in de ander. Uit meerdere genoemde kenmerken kwamen naar voren dat deelnemers onderling verschillen in wat ze wel waarderen en wat niet.

Overtuigingen

Als laatste werden er een paar onderwerpen genoemd die wat dieper verankerd te lijken zijn in onze cultuur. Zo werd er door verschillende mensen benoemd dat de politie sneller buitenlandse gekleurde mensen aanhoudt. In het hoofdstuk 'vooroordelen en discriminatie' zal dit uitgebreider

toegelicht worden. Daarnaast kwamen ook de progressieve onderwerpen euthanasie en homohuwelijk aan bod. Voor veel mensen zijn dit thema's waar ze niet achter kunnen staan. De vrijheid in Nederland werd echter geprezen en gewaardeerd. Een persoon uit de islamitische wereld benoemde dat hij veel problemen heeft gekend als christen in zijn eigen land en dat er zeer weinig respect was voor andersdenkenden. De vrijheid hier in Nederland ervaart hij letterlijk als een verademing.

2. Integratie: waar denk je aan bij het woord 'integratie'? Wat wordt er naar jouw idee van je gevraagd en wat wil je zelf?

De definitie van 'integratie' kan op verschillende manieren worden opgevat. Moet iemand helemaal Nederlands worden en alle gebruiken uit zijn of haar land van herkomst achter zich laten? Moet iemand kunnen deelnemen aan de Nederlandse maatschappij maar ook eigen gebruiken kunnen behouden? Of moet iemand zich afzonderen en niemand tot last zijn, alleen omgaan met mensen uit de eigen gemeenschap?

Het was opvallend dat de deelnemers er snel over uit waren dat de tweede optie, een mengeling en uitwisseling van culturen, de meest wenselijke optie is. Bij doorvragen bleek echter dat het in de praktijk eerder neerkomt op aanpassen dan op uitwisseling. Onze deelnemers zijn eigenlijk continu aan het analyseren wat er van hen verwacht wordt.

Uit de gesprekken bleek dat iedereen het heel belangrijk vindt om goed te integreren in het nieuwe land waar je terecht bent gekomen. Het verschil zit in de accenten die hierin gelegd worden. Zo noemde iemand heel treffend dat integratie op verschillende niveaus moet plaats vinden. Allereerst de opgave om de taal en de cultuur te leren kennen en vervolgens werk vinden (men wil heel graag werken, niet thuis zitten). En als laatste, waar wij misschien niet gelijk aan zullen denken, je huwelijk gezin en opvoeding. Zo vertelde een man dat veel vrouwen in Nederland te horen krijgen dat ze heel makkelijk kunnen scheiden van hun man als ze dit willen. Gevolg is dat dit op grote schaal gebeurt met ontwrichtende gevolgen. Hoe man en vrouw hier samenleven is vaak heel anders dan in het land van herkomst. Dit geldt ook voor de rolpatronen in het gezin als het gaat om opvoeding. Een andere man, die al lang in Nederland woont, vertelde dat hij zijn gezin heeft gevraagd om feedback als ouder. Hij kreeg o.a. te horen dat zijn kinderen meer overleg zouden willen. Dit was hij totaal niet gewend aangezien zijn ouders dit ook nooit met kinderen gedaan hebben. Kinderen van migranten komen sneller in aanraking met Nederlandse gezinnen, zien hoe het er bij hen aan toegaat en zullen kritischer worden op hun eigen cultureel bepaalde opvoeding. Kortom, integratie vraagt om het continu aanvoelen wat hier 'normaal' is en vervolgens overwegen welke aanpassingen wel en niet gedaan moeten worden.

Iemand anders zei heel treffend: "integratie is je thuis leren voelen in een wereld van verschil". Dat dit moeilijk is blijkt uit verschillende uitspraken waarin mensen aangeven zich meer verbonden te voelen met andere allochtonen dan met Nederlanders, terwijl ze hier al decennialang wonen. Daarnaast voelen ze zich nergens helemaal thuis. Ook in het land van herkomst ben je anders en wordt je als buitenstaander gezien.

Een aantal deelnemers maakte onderscheid tussen aanpassen 'binnenshuis en buitenshuis'. Je moet je in de samenleving aanpassen aan de cultuur waar je woont en leeft, maar binnenshuis moet je je eigen cultuur bewaren en je afkomst nooit verloochenen. Zo gaf een vrouw aan dat ze graag met haar vriendin in hun eigen taal wil blijven praten. Naar buiten toe is het belangrijk dat je je aanpast aan de Nederlandse omgangsvormen, dat je afspraken nakomt en Nederlands spreekt in het openbaar. Als voorbeeld van iemand die heel goed geïntegreerd is, werd onze koningin Maxima genoemd. Een enkeling zegt dat je ook de Nederlandse normen moet accepteren zoals het homohuwelijk. Mensen genieten van de vrijheid en vrede hier maar ze willen ook graag eerlijke kansen krijgen in onze samenleving.

Deelnemers willen naast aanpassen ook graag een bijdrage leveren aan onze cultuur door datgene waar men trots op is – zoals gastvrijheid – over te brengen op Nederlanders.

3. Vooroordelen en discriminatie

Ik voel me wel vrij om:

De meeste mensen noemden dat ze zich vrij voelen om zichzelf te zijn en zich te kunnen uiten op een manier die bij hen past. Je moet hierin wel respectvol zijn naar anderen en geen aanstoot vormen voor anderen. Men voelt zich vrij om te zeggen wat men denkt en op te komen voor eigen belangen en aangeven van grenzen. Eén deelnemer zei echter zich vaak in te houden, omdat een uitbundige of enthousiaste reactie niet altijd gewaardeerd wordt. Iemand noemde ook nog dat ze het geweldig vindt dat ze alles kan doen wat ze leuk vindt om te doen: schilderijcursus, schaatsen enz.

Een ander zei zich vrij te voelen om over haar multiculturele achtergrond te praten, onder de voorwaarde dat degene wel echt geïnteresseerd is. Als christenen voelen ze zich ook vrij om dezelfde kleding te dragen als uit het land van herkomst. Voor moslims is dit anders, zij moeten kiezen of ze hun kleding wel of niet aanpassen (bijv. hoofddoek). Een Antilliaanse dame met kroeshaar heeft een tijd elke ochtend haar haren gestijld omdat steil haar in reclames geprezen werd. Hier baalde ze uiteindelijk zo van dat ze besloot om dit niet meer te doen en haar eigen haren te accepteren en waarderen.

Ik voel me niet vrij om:

Er wordt onder de deelnemers discriminatie ervaren. Bij dit onderwerp bleek wel degelijk dat er nog uiteenlopende zaken zijn waar mensen zich niet vrij voelen. Zo vertelde een aantal Eritrese jongens dat ze een paar weken geleden in een drogisterij liepen en dat het personeel gelijk zonder concrete aanleiding de politie belde. De jongens zijn meegenomen naar het politiebureau, negen uur vastgehouden en volledig gefouilleerd. De politie heeft niks ontdekt maar betoonde geen spijt aan deze jongens. Nu voelen de jongens zich een stuk minder vrij om een winkel binnen te stappen.

Een ander vertelde dat hij een café in de binnenstad in Amersfoort wilde binnengaan, maar werd tegenhouden door de uitsmijter omdat het te vol zou zijn. Een Nederlander die het na hem probeerde kreeg wel toegang. Toen hij aangifte deed van discriminatie bij de politie werd daar niets mee gedaan.

Weer iemand anders zei dat hij tijdens zijn diensttijd structureel door een van zijn meerderen met 'zwarte' werd aangesproken en opdrachten kreeg als: 'hé zwarte breng jij dit en dat even rond'. Het emotioneerde hem nog steeds.

Wat veel mensen noemden is dat ze zich niet vrij voelen om buitenshuis hardop in hun eigen taal te communiceren. Nederlanders reageren vaak achterdochtig omdat ze het niet kunnen verstaan. Deze achterdocht is na verloop van tijd sterker geworden, aldus een aantal personen. Iemand vond Nederlanders de laatste tijd agressiever geworden. De meesten voelen zich niet vrij om alles van zichzelf te laten zien of om iemand aan te spreken in geval van onrecht.

Tenslotte werd gevraagd of ze ervaren dat ze dezelfde kansen en mogelijkheden krijgen als witte Nederlanders. Volgens de meeste deelnemers hebben witte mensen meer kans op een baan dan gekleurde mensen. Dit vindt de een ook logisch want witte Nederlanders beheersen de taal beter en hanteren de omgangsvormen die aansluiten bij de eigen cultuur. Dit vond deze deelnemer geen discriminatie omdat het logisch is dat een werknemer gekozen wordt die dicht bij je staat en waar je je prettig bij voelt. Je moet als niet-Nederlander extra goed zijn of je best doen om dit verschil te compenseren.

Iemand anders noemde dat het toch opvallend is dat als er vriendinnen solliciteren op een baan, de blonde met een Hollandse achternaam vaak gekozen wordt. Ook noemde ze een voorbeeld waarin ze werd afgewezen omdat ze iemand zochten die gestructureerd kon werken terwijl ze zelf vindt dat ze dit ook goed kan. Ze vermoedt dat haar culturele achtergrond maakt dat mensen verwachten dat ze minder gestructureerd is dan een witte Nederlander.

In sommige situaties is gebleken dat een andere culturele achtergrond voordelen heeft. Zo wordt een Antilliaanse deelnemster altijd gevraagd voor het organiseren van een goed feest omdat anderen vinden dat ze dit beter kan dan een Nederlander en omdat ze zelf als een gezellig/sfeervol mens wordt omschreven. De Chinese deelnemers krijgen vaak complimenten omdat ze zulke harde werkers zijn.

Als het dus gaat om werk of posities waarin concurrentie een rol, moeten mensen met een niet-Nederlandse achtergrond meer hun best doen om bepaalde achterstanden te compenseren. Verrassend is dat een aantal personen dit normaal vindt en niet als discriminerend lijkt te ervaren.

4. Contact met andere christenen en kerken

Nederland wordt door de meerderheid als een christelijk land ervaren. Deze mensen benoemen dat ze voelen dat Nederland gastvrijer is dan onchristelijk landen. Veel deelnemers vonden Nederland trouwens geen christelijk land. Er wonen namelijk meer niet-christenen dan christenen en de moraal is niet bepaald christelijk te noemen. Als voorbeeld werd genoemd de hoeveelheid blote reclames op straat.

Opvallend is dat de meerderheid van onze deelnemers niet meer verwantschap ervaren met Nederlandse christenen dan met niet-christelijke Nederlanders, maar juist eerder met andere allochtonen. Een vrouw noemde dat ze veel makkelijker contact heeft met de Turkse buurvrouw dan met de Nederlandse christelijke buurvrouw. Ook voelt bijna iedereen zich meer verwant met

migrantenkerken dan met Nederlandse kerken. Het lijkt er dan ook op dat een migrantengeschiedenis een hechtere band schept dan het delen van hetzelfde christelijke geloof.

Dit blijkt ook uit het feit dat veel deelnemers geen behoefte hebben aan meer contact met Nederlandse christenen. Er lijkt echter wel een verschil te zijn tussen mensen die kort en lang in Nederland wonen. Mensen die hier langer wonen (meer dan 20 jaar) geven aan dat ze bestaande contacten waarderen, maar geen behoefte hebben aan uitbreiding. Iemand verontschuldigde zich en zei dat hij eigenlijk vond dat hij wel meer contact zou moeten willen, maar dat hij bemerkte dat die behoefte niet uit hem zelf kwam. Deelnemers die hier korter wonen gaven wel aan dat ze meer contact zouden willen hebben met Nederlandse christenen.

Ook werd teleurstelling uitgesproken hoe weinig migrantenkerken konden rekenen op steun in middelen of financiën van andere kerken. Onder de leden van een aantal migrantenkerken zijn veel ex-daklozen en ex-verslaafden. Ook zijn er veel mensen met schulden of zonder werk. Daarnaast missen sommige migrantenkerken de middelen missen om een gebouw te betalen of om hun voorgangers te onderhouden. Hierin wordt ondersteuning van Nederlandssprekende kerken gemist. Anderen hebben wel goede samenwerkingsrelaties, waarin een gebouw wordt gedeeld en jaarlijkse gezamenlijke diensten worden gehouden, maar merken verder weinig betrokkenheid bij elkaar vanwege taal- en cultuurbarrières. Een van de migrantenkerken had in het verleden ook Nederlandse leden, maar die zijn weggegaan omdat de culturele verschillen te groot waren.

Een aantal deelnemers had nooit geleden onder discriminatie, maar wel het gevoel dat echt contact krijgen met Nederlands moeizaam gaat, dat Nederlands gesloten en op zichzelf zijn.

Conclusies

Naar aanleiding van twee avonden met openhartige gesprekken kunnen we de volgende conclusies trekken:

Veel migranten christenen voelen meer verwantschap met andere migranten dan met andere christenen. Migrantenchristenen ervaren christenen niet als gastvrij.

Er is onder migrantenchristenen begrip voor discriminatie op de arbeidsmarkt, maar niet voor discriminatie in een café of winkel. In de openbare ruimte heeft men het gevoel zich te moeten inhouden, dat ze niet te uitbundig mogen zijn en niet de eigen taal mogen spreken.

Migrantenchristenen zijn over het algemeen wel tevreden over hun leven in Nederland. Ze doen ontzettend hun best om te integreren door de taal te leren, Nederlandse gebruiken over te nemen, en zich zo goed mogelijk aan te passen. Maar ze zoeken steun bij hun eigen netwerk en hebben veelal niet de behoefte aan meer contact met witte, autochtone Nederlandse christenen.

Er blijken ook pijnpunten te zijn, die niet snel uitgesproken worden. Nieuwkomers geven in eerste instantie aan dat het goed gaat, ze willen immers integreren en niet tot last zijn. Een autochtone Nederlander die daar genoeg mee neemt zou tot de conclusie kunnen komen dat het prima gaat. Echter, in een veilige setting, met oprechte interesse in de beleefwereld en ervaringen van de ander wordt het beeld genuanceerder. Ja, er zijn gelijke kansen, maar als migrant moet je keihard werken

om te bewijzen dat jij ook goed bent, terwijl witte Nederlander op voorhand geaccepteerd lijken te worden tot het tegendeel blijkt. Ja, er is vrijheid om te zijn wie je bent, maar op straat mag je niet je eigen taal spreken en op de werkvloer worden eigenschappen als de confrontatie aangaan en je eigen mening geven meer gewaardeerd dan bescheidenheid en dienstbaarheid. Dus karaktereigenschappen die herkenbaar zijn in de Nederlandse cultuur worden meer gewaardeerd en beloond dan de eigenschappen die vaak in land van herkomst gewaardeerd worden.

Deelnemers verschillen van mening over het succes van integratie. Ze zijn niet altijd tevreden over de eetgewoontes van Nederlanders, de strenge regels en de strakke agenda's. Maar een deelnemer die al van kinds af aan in Nederland woonde gaf aan dit juist heel prettig en fijn te vinden.

Door de meeste deelnemers wordt Nederland als een christelijk land ervaren, vooral door mensen die hier kort wonen en uit een moslimland komen. Anderen vonden dat Nederland juist geen christelijk land vanwege het gebrek aan moraal. Opvallend was dat er geen sterke behoefte lijkt te zijn om meer in contact te komen met Nederlandse christenen, en dat de band met andere allochtone Nederlanders makkelijker te smeden is dan met geloofsgenoten. Hoe komt het dat een gedeeld geloof niet per definitie een brug is om elkaar te vinden? Is het omdat christen-zijn sterk is verweven met de cultuur?

Zien witte kerken contact met andere migrantenchristenen als een verrijking van hun geloof? Kerken hebben vaak mensen van buiten nodig om kritisch naar hun eigen gewoonten te kijken en om de essentie van het geloof te zuiveren van gewoontes die slechts traditie zijn. Dat brengt ons ook juist bij het belang van de verschillen. Juist de van oorsprong Nederlandse christenen zouden hun geloofsgenoten de hand kunnen reiken. Zij hebben de positie en het zelfvertrouwen om dit te kunnen doen, maar hebben Nederlandse christenen de wens en de gastvrijheid om dit uit te voeren?

Een belangrijk discussiepunt is of het wenselijk is dat migrantenkerken opgaan in Nederlandse kerken. Migrantenchristenen moeten zich op zoveel gebieden aanpassen en op verschillende niveaus integreren. Mag zoiets persoonlijks als de beleving van je geloof iets eigens blijven en beleefd worden in je moedertaal? Georganiseerde gesprekken en ontmoetingen zijn nodig om dit gesprek voort te zetten. Tijdens de gespreksavonden was er veel openheid en ruimte om eerlijk te zijn. Dergelijke ontmoetingen kunnen helpen om gesprek en interactie te bevorderen.

Aanbevelingen

'Autochtone' christenen zijn niet vanzelfsprekend cultureel sensitief. 'Kaaskoppen' hebben net als ieder ander de neiging om ethocentrisch te denken. Dus hier ligt wat 'ontwikkelingswerk'. Door de kerkelijke verdeeldheid weten we nauwelijks wie er christen zijn in onze eigen buurt. Van christenen met een migratieachtergrond weten we het al helemaal niet.

Hierin ligt een taak voor zowel de politiek als voor kerken. We formuleren de volgende aanbevelingen:

Aan de de politiek:

- Organiseer interkerkelijke ontmoetingen, waar autochtone en migrantenkerken worden uitgenodigd als partners in de samenleving. Kerken kunnen worden uitgenodigd om samen een bijdrage te leveren aan een gezonde samenleving. In deze ontmoetingen kunnen christenen van diverse kerken elkaar leren kennen.

Aan migrantenkerken:

- Zoek contact met kerken in jouw buurt. Andere kerken weten misschien niet af van jullie bestaan en durven zelf ook geen contact op te nemen. Vraag om hulp als dat nodig is. Organiseer gezamenlijke diensten om het onderlinge contact te faciliteren.

Aan Nederlandse kerken:

- Reflecteer op je roeping vanuit Bijbels perspectief en vraag je af hoe je gastvrij kunt zijn en anderen kunt verwelkomen. Stel je open als er contact wordt gezocht. Maak contacten in je buurt. Leer je migrantenburen kennen en vraag naar hun religie. Dit is niet gebruikelijk in de Nederlandse cultuur, maar in veel andere culturen is dat een beleefde vraag waaruit je interesse blijkt. Focus op wat samenbindt en wat we gemeen hebben. Ondersteun waar dat gevraagd wordt en waar dat mogelijk is.

Aan de Raad van Kerken:

- Houd een actueel overzicht van migrantenkerken bij. Onderhoud persoonlijk contact met kerkleiders uit migrantenkerken, niet door te vergaderen, e-mailen en brieven te schrijven, maar juist door te bellen, persoonlijk af te spreken en samen te eten.

Bijlagen

- Gespreksvragen
- Overzicht demografische gegevens